

Nordea ser allvarligt på uppgifterna i rapporten. Mänskliga rättigheter och ursprungsbefolkningens rättigheter är viktiga frågor för oss. I första hand inleder vi en dialog med de bolag som vi identifierar i vår normbaserade screening samt bolag som vi identifierar som har allvarliga brister i sitt arbete med miljö och sociala frågor. Den normbaserade screeningen flaggar för oss när ett bolag kränker internationella normer. BHP Billiton, ett av bolagen i rapporten, är dock inte längre verksamma på Borneo sedan oktober 2016. Övriga bolag har vi inga innehav i eller har inte fastnat i vår normbaserade screening. Vi har dock haft möten med AAK, BHP Billiton och Deutsche Bank för att diskutera de anklagelser som kommit fram i rapporten. Vår generella slutsats är att bolagen kommit längre i sin hantering av miljörisker än sociala risker, såsom ursprungsbefolkningens rättigheter, och vi har i våra möten med bolagen tryckt på att detta är något de måste förbättra.

Den här rapporten visar arbetet i fyra bolag men visar samtidigt en väldigt liten del av det totala arbete Nordea gör inom området. Vi har engagerat oss i flera andra bolag som inte lyfts fram i rapporten för att kunna göra förändringar när det gäller kränkningar relaterade till mänskliga rättigheter och ursprungsbefolkning, bland annat i Brasilien och nu senast i North Dakota i USA. Vi har även fört dialog med bolag relaterat till skövlingen av skog i Borneo. Vi gjorde ett fältbesök där 2011 och nu senast var vi i Indonesien i början av 2017. Se filmen från vårt senaste besök i Indonesien (<http://nordeafondmagasinet.se/innehaall/palmoljeindustrins-konsekvenser-om-60-ar-kan-indonesiens-skogar-vara-borta>)

När det gäller frågor relaterade till mänskliga rättigheter så arbetar vi också med andra investerare i industriinitiativ, såsom PRI och Corporate Human Rights Benchmark, för att kunna påverka ett stort antal företag kring hur de arbetar med mänskliga rättigheter.

Sasja Beslik

Head of Sustainable Finance, Nordea Wealth Management

Skandia Fonders kommentar kring Swedwatchs och Fair Finance Guides rapport ”Silent approval”

I en ny rapport av Fair Finance Guide och Swedwatch granskas de sju största bankerna i Sverige kring deras tillämpning av hållbarhetskrav i investeringar. Skandia, genom fondbolaget Skandia Fonder, är en av de granskade aktörerna. Rapporten utvärderar hur mänskliga rättigheter, framför allt kopplat till palmoljeplantager, på Borneo har beaktats i investeringarna och hur fondbolaget har agerat. I undersökningen granskas speciellt bolagen AAK, BHP Billiton, Deutsche Bank och IOI Corp. Skandia Fonder har innehav i tre av dessa (AAK, BHP Billiton och Deutsche Bank). Skandia Fonder har haft dialog med alla dessa tre bolag. Dialogerna har berört flera relevanta hållbarhetsfrågor såsom åtgärder efter en dammolycka, leverantörsfrågor kopplade till sheakärnor samt penningtvätt, men vi har inte specifikt drivit påverkan utifrån de frågeställningar som Swedwatch och Fair Finance Guide tar upp i den här rapporten.

För att säkerställa en opartisk bedömning från flera källor och perspektiv anlitar Skandia Fonder tre ledande och oberoende analysfirmor för hållbarhetsanalys och incidentbevakning av samtliga innehav. Ingen av de tre analysfirmorna har flaggat de fall som rapporten tar upp som prioriterade för påverkansarbete.

Om Skandia bedömer att ett bolag har brister i hållbarhetsarbetet eller bryter mot internationella hållbarhetsrelaterade normer sätter bolaget upp på Skandias observationslista och en påverkansprocess inleds – antingen av Skandia själva eller i samarbete med någon av våra två leverantörer av påverkanstjänster. I de fall vi inte ser förändringsvilja hos bolaget kan det bli föremål för exkludering. Skandia Fonder har idag underkänt totalt ca 130 bolag, varav fem bolag med anledning av brister i skogsbruk/palmoljeplantager.

Vi välkomnar konstruktiv granskning som ytterligare kan driva på utvecklingen inom ansvarsfulla investeringar. Att granska, analysera och föra dialog med bolag kring ursprungsbefolkningars rättigheter är svårt, men ett viktigt arbete som vi vill fortsätta att utveckla. Vi tar till oss av rapportens rekommendationer i vårt fortsatta arbete.

Skandia Fonders exkluderingslista hittar ni här:

<https://www.skandia.se/globalassets/pdf/spara/skandia-fonder/ansvarsfulla-invst/exkluderingslistan/exkluderingslista.pdf>

Skandia Fonders redovisning av bolagpåverkan hittar ni här:

<https://www.skandia.se/globalassets/pdf/spara/skandia-fonder/ansvarsfulla-invst/skandias-bolagspaverkan-2016.pdf>

March 2, 2017

Response to Swedwatch report from AAK

AAK appreciates the efforts put into the detailed and lengthy report by Swedwatch in drawing attention to human rights issues in Borneo, and in particular in relation to palm oil production. As a result of the issues identified we will reconsider our position regarding sourcing from Borneo, and in particular relating to human rights.

With respect to the focus on AAK in section 5.3 of the report, we acknowledge the comments made. However, we are surprised that Swedwatch has not made further reference to the palm sustainability progress of AAK more generally.

Key aspects of the implementation of AAK's sustainable palm oil policy are traceability to mill and risk assessment. AAK recognises that alone we cannot address all of the issues of the palm oil industry in all locations. We can, and do understand the sources of palm oil purchased and have a strong process for selecting those requiring further investigation and support. Moreover, given our position in the supply chain as a trader and refiner, owning no palm oil production or milling facilities ourselves, we must seek to implement change on the ground by working with our suppliers. In some cases this involves assessing whether their own sustainability programmes are aligned with our own, and where this is the case and we are able to track their progress, we may choose not to intervene directly. This is the case with our suppliers in Borneo.

AAK engages strongly with multi-stakeholder initiatives such as the RSPO to influence the palm oil industry as a whole. AAK also prioritises aspects of its own supply chain to make a real difference. Our current priorities, based on risk assessments by Proforest, do not include our suppliers from Borneo. The nature of such risk assessments is explained below. However, we do take note of the issues raised by Swedwatch and will include them in future assessments.

Proforest is a highly credible partner in our progress towards a sustainable palm oil supply chain. Proforest's risk assessment basis is explained in detail in our latest update reports on palm sustainability, which can be found at <http://www.aak.com/en/Documentation/Policies/>. We know that risk assessment in relation to human rights issues is less well developed than that in relation to environmental issues and look forward to a more sophisticated methodology to underpin this area in the near future.

We note that Swedwatch's criticisms of AAK relate to a lack of focus on human rights issues in Borneo, and a lack of transparency relating to both disclosure of suppliers and to due diligence work performed.

We accept that Borneo has not been a focus area for AAK, for reasons noted above, including the fact that a relatively small proportion of palm oil sourced by AAK originates in Borneo. We are aware that human rights have in many ways been less prominent in risk assessment and prioritisation exercises to guide sustainable palm oil verification than environmental issues, not only in Borneo. We see that is changing in the palm industry, with many NGOs constructively engaged in developing new processes, and we welcome the re-prioritisation.

AAK's policy is to not disclose publicly the names of suppliers, as we consider this to be commercially confidential information. We appreciate that this perceived lack of transparency is a frustration for those organisations such as Swedwatch who seek to understand in full the source of our palm oil supplies. It should be noted, however, that we do share this information with key stakeholders following the signing of an NDA. Nonetheless, the conclusion that there are human rights issues within AAK's supply chain in Borneo does not follow. We seek to maintain a balance in this area, and to report progress as transparently as possible within this constraint. In addition, we would note again that 97% of AAK's global palm oil, palm kernel oil and palm oil derivatives supplies are traceable to mill, including Borneo. We are happy to discuss further with Swedwatch the nature of the risk assessment and due diligence programmes, as well as the human rights issues in Borneo, and have previously invited them to discuss these matters with us directly, unfortunately without a response yet.

For a more balanced indication of the strong efforts of AAK within palm sustainability we would urge reading our most recent report on this subject. AAK does not claim to be perfect, but we are engaged in this important area, making progress in enhancing sustainability within the palm industry and working very hard to benefit local communities and the environment, to the extent that our objective is a competitive advantage with customers. We believe we are on the right track and a good example in our industry.

We welcome Swedwatch's contribution to the debate, but also ask that such a contribution is seen with a wider perspective in relation to AAK.

*AAK is a leading provider of value-adding vegetable oils & fats. Our expertise in oils & fats within food applications, our wide range of raw materials and our broad process capabilities enable us to develop innovative and value-adding solutions across many industries – Chocolate & Confectionery, Bakery, Dairy, Special Nutrition, Foodservice, Personal Care, and more. AAK's proven expertise is based on more than 140 years of experience within oils & fats. Our unique co-development approach brings our customers' skills and know-how together with our own capabilities and mindset for lasting results. Listed on the NASDAQ OMX Stockholm and with our headquarters in Malmö, Sweden, AAK has 20 different production facilities, sales offices in more than 25 countries and nearly 3,000 employees. **We are AAK – The Co-Development Company.***